

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: "NARODNA STRAŽA" ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Din. 1:50

PRETPLATA "NARODNE STRAŽE" IZNOSI GO DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120. OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 40.

Šibenik, 9. studenoga 1924.

God. IV.

Kako će se rješiti kriza?

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

BEOGRAD, 5. studenoga.

Dr Kosta Timotijević nakon 7 dana obilaženja po klubovima u parlamentu vratio je danas u 13.50 sati kralju mandat za širu koncentracionu vladu. Znao se i prije, da će dr Kosta morati da odustane od uzaludnog pokušaja sastavljanja koncentracione vlade. Protiv njega izjavio se Radić; protiv njega izjavili su se, i ako ne otvoreno, i dr Korošec i Spaho; protiv druga Timotijevića izjavljivali su se i zastupnici demokratske stranke, a dr Momčilo Ivančić nazvao ga u *Radikalu* Pašićevim mamcem. Akcija Timotijevića bila je dakle još u nedjelju osuđena na propast. Tko će da sad sastavi vladu? Dolaze i opet stare kombinacije: 1. Pašić-Pribičevićeva izborna vlada; 2. Davidovičeva vlada užeg bloka i 3. neutralna vlada!

Kad smo kod neutralne vlade, valja spomenuti, da je za nju još otprilje na dvoru dosta simpatije. Ne treba ni spomenuti, kako su kod kralja bili kroz zadnja dva mjeseca razni „vanstranački“ političari, a među njima i dr Smolaka, koji bi po svoj prilici jednako ušao u takvu vladu, kao i Jovan Cvijić. Za jednu neutralnu vladu je pred koji mjesec bilo dapače poslano sa dvora pismo nekim neaktivnim političarima. Međutim ta kombinacija bi bila dosta slaba. Ličnosti dra Smolake i dra Cvijića su Hrvatima i predobro poznate. Prvi je kod nas u lošoj uspomeni još od 1918. g., a drugi je jedna čudnovata figura Velikosrbina, obučena u „jugoslavenško“ ruho.

O ostalim dvjema kombinacijama ne ćemo govoriti. I jedna i druga imaju prijatelja i zagovornika na dvoru. Međutim raznoštosti u vladinom bloku umanjile su dosta mogućnost reaktivacije stare Davidovičeve vlade.

G. Stjepan Radić se pokazuje ne nesretnim, nego upravo smušenim političarom. Na Sve Svete Radić je u Zagrebu izrekao jedan takav govor, da je zbog njega bila zaplijenjena *Politika*, a s njom i *Vreme, Jutarnji List* je donio govor bez onih mjesta (ima ih 3), u kojima se Radić vrlo neaktično izrazio o kruni, pod naslovom *Jedan nesretn dan g. Radića*.

G. Radić je nedelikatno opsovao Dalmaciju i Dalmatince, bit će valjda zato, što su izabrali njega i njegovih osam zastupnika. On je o Dalmatincima rekao, da su „robovi, marva, ništice“. G. Radić je rekao Nastasu Petroviću, da je lažac on, a s njim i svi Beograđani. Govorio je o kralju svojih saveznika dra Korošca i Spahe. Nije ni čudo stoga, da je odmah sutradan poslana iz Beograda ova brozajvka: *Da li sinočnji Vaš govor u Vašem klubu, koji je danas objavljen preko Politike i Vremena, znači raskidanje Širega Skupštinskog Bloka? Potreban nam je Vaš odgovor što prije.* — Davidović, Korošec, Spaho, Petrović. — Radić je na ovaj brozajv odgovorio drugim, u kojemu ističe potrebu kompaktnosti bloka, a o svom govoru ne kaže ništa. Istoga dana Radić je opozvao svoj govor, kako su ga iznijele beogradske i zagrebačke novine!

G. Radić se uopće pokazao kao vrlo nelojaln saveznik Davidovića i dra Korošca. Ovom prigodom ponovno se ističe u štampi, kako g. Radić svaki put, kad je na vidiku vlada Ljube Davidovića, šalje u svijet kakvu izjavu ili napravi kakav trik, kojim se spretno Pašić i Pribičević posluže, da onemoguće kod kralja vladu Davidovića. Stjepan Radić je kroz ovaj ne puni mjesec dana već dvaput to učinio. Koliko će puta još učiniti istu stvar? Zar ne vidi g. Radić, da tako dobro ne bi učinio svoj razoran posao ni čovjek, koga su Pribičević i njegova družina platili?

Situacija se međutim i dalje razvija u neizvjesnosti. Cievaričev *Beogradski Dnevnik* viče: *Srbi pravite nacionalni front*, a s njim se natječu zagrebački Hrvat i *Hrvatsko Pravo* frankovaca, koje za inat piše *Biograd*!

I dok razne intrigantske klike u dvoru rovare protiv Davidovića i dra Korošca, i to s uspjehom, već dobra tri tjedna traje vladina kriza. Što čekaju odgovorni faktori?

Riječi jednoga hrvatskoga književnika vrijede i za rješavanje vladine krize: *Nanosu našeg parlamentarizma i naše ustavnosti pojavio se velik čir!*

Rezultati engleskih izbora.

Izbori, provedeni 29. pr. mj. u Engleskoj, završili su potpunom pobjedom konservativne stranke. Od 615 zastupničkih mandata pripalo je konservativcima 410, radničkoj stranci 154, a liberalima jedva 39. Izabran je još jedan komunist, 7 zastupnika konstitucionalne stranke i 4 nezavisnjaka.

Prvi uzrok pobjede konservativaca nalazi se bez sumnje u *izbornom redu*. Engleska još ne pozna proporcional-

noga sistema, što je učinilo, da je konservativna stranka sa 7,850,840 glasova dobila dobre dvije trećine mandata, a liberalna i radnička stranka sa ukupno 8,499,085 glasova samo 193 mandata. Drugi uzrok je u *nerevolucionarnom mišljenju* engleskog čovjeka i žene, koja ima i aktivno i pasivno pravo glasa. Engleska, položena na dva otoka, mora da budno pazi na svoj interes, koji je položen u svjetskoj trgovini, prevlasti na moru i koloni-

jama. Stoga svi britanski birači nijesu mogli da dadu svoj glas za socijalističku laburističku stranku, koja ne može da potpuno štiti i podržaje englesku izrabljivačku trgovinu i englesku nasilnu politiku u kolonijama. Nije ni čudo dakle, da je ovog puta, i ako relativno, iznijela konservativna stranka pobjedu.

Ipak radnička stranka nije nazadovala. Laburisti su na ovim izborima dobili skoro milijun glasova više negoli prošle godine. Laburisti bi po svoj prilici bili i pobijedili na izborima 29. pr. mj., da nije velik broj liberala glasovao za konservativne kandidate, da ne bi samo bio izabran laburista zastupnikom. U tom je i sva tragika radničke stranke, a još više liberalne, njezine dojučerašnje saveznice, koja je izgubila preko 100 mandata, tako da ni njihov vođa Asquith nije izabran.

Konservativci su ovog puta imali dosta dobrih sredstava za agitaciju. Oni su iznijeli pred engleske birače pogibao MacDonalddove laburističke politike, koja je sklona Rusiji. Pred izbore pak bilo je objavljeno jedno pismo ruskog komunističkog vođe Zinovjeva, u kojemu ovaj engleskim laburistima preporuča, da djeluju na laburističku stranku, kako bi ova bila više revolucionarna. To pismo je boljševički poslanik u Londonu dočudo proglasio lažnim i patvorenim, ali je dobro došlo konservativcima, koji su pred engleskim biračkim masama istakli, kako je Labour Party sklona boljševicima. Uz to su i engleski komunisti razvili veliku boljševičku agitaciju, koja je Engleze, ljude hladne i razumne, uplašila, te su ovi dali svoj glas konservativcima. Laburistički *Daily Herald* piše, da se nijesu „britanski komunisti toliko uzvikali, nebi pobijedili konservativci“.

Rezultati izbora, i ako nijesu za radničku stranku sjajni, nijesu ni loši, a to je dosta zaboljelo konservativne kapitaliste. Reakcionarni *Morning Post* piše: „Položaj bi bio mnogo zdraviji, da su mjesto liberala bili onemogu-

ćeni socijalisti.“ Isti list silno žali poraz liberala, a osobito izborni neuspjeh njihovog vođe Asquitha, koji se ipak ne će povući sa političkog polja, što pariški *Matin* sa radošću konstatira.

Odluču su uplivala na izborne rezultate — žene! Britanske izbornice su ovog puta listom glasovale za konservativce te tako zaboravile na svoje drugarice-kandidatkinje, kojih je bilo 60, a od tih je samo četvero izabrano, i to tri konservativke i jedna laburistkinja. Izabrana je ponovno konservativka *Lady Astor*, prva žena, koja je u donjoj kući skinula šešir i sjela na zastupničku klupu.

Interesantno je, kako govori o ispadu engleskih izbora talijanska, francuska i njemačka štampa. Talijanski fašisti se silno vesele porazu MacDonalda. Francuska štampa žali MacDonalda i očekuje, kakav će biti program nove konservativne vlade upogled vanjske politike te francusko-engleskih odnošaja. Ti odnošaji su dosad bili vrlo prijateljski. Tà Herriot je nazivao MacDonalda svojim „najmilijim prijateljem“! Nijemci su primili izborne rezultate različito. Desničarska nacionalistička *Zeit* piše o propadanju internacionalnog socijalizma, a socijaldemokratski *Vorwaerts!* ističe porast laburističkih birača kao dokaz sve veće snage engleske radničke stranke.

MacDonald dakle demisionira! Njegovim nasljednikom će biti *sir Baldwin*, vođa konservativaca. U *Foreign Office* ući će kao ministar vanjskih poslova lord Curzon ili Chamberlain te lord Birkenhead, koji će preuzeti mjesto lorda kancelara.

Velikih promjena u vanjskoj politici nije očekivati. Nova vlada će jedino biti mnogo rezerviranija prema Rusiji, koja ne će dobiti zajma uz englesku garanciju. U unutrašnjoj politici ne će doći do velikih promjena. A pitanje velike besposlice bit će prepušteno zaboravi *ad calendas graecas* — do novih izbora!

Iz domaće i vanjske politike.

Jovo na novo! Proti svakom očekivanju preko Tričkovića Kralj je povjerio Pašiću sastav izborne vlade, koju je on pomoću Pribičevićeva i sastavio. Skupština će se, kako izgleda raspustiti 12. t. mj., pa bi izbori imali biti 12. veljače. Nesretnijeg riješenja nije se dalo zamisliti. Ovim se stvaru još veći jaz između Srba i Hrvata. Ovakvim riješenjem državna se kriza samo još više pogoršava. U sadašnjem momentu povjeriti PP izbornu vladu znači rušenje svekog i najelementarnijeg parlamentarizma, znači opet dovesti na vlast bezakonje, korupciju i silu. Nova PP vlada može da nam samo donese nove trzavice, nova razočaranja, nove mržnje, ali provesti bratski sporazum ni riješiti državne

krize ne će. Novo je ovo i teško iskušenje za našu mladu državu i sve one, koji ju iskreno i nesebično ljube. Ne ćemo ipak zdvajati. Borba se samo nastavlja. Treba izdržati do konca, do pobjede, koja mora doći, ako svi iskreni rodoljubi u ovom važnom presudnom momentu najozbiljnije shvate svoju dužnost.

Nova Pašić-Pribičevićeva vlada ovako je sastavljena: Predsjednik *Nikola Pašić* (radikal); potpredsjednik (bez lsnice) *Marko Tričković* (rad.); ministar vanjskih poslova *dr Momčilo Ninčić* (rad.); ministar unutrašnjih poslova *Boža Maksimović* (rad.); ministar vojni general *Đužon Trifunović*; ministar prosvjete *Svetozar Pribičević* (samostalni demokrat); ministar trgo-

vine i industrije *dr Prvislav Grisogono* (sam. dem.); ministar šuma i ruda *dr Gregor Žerjav* (sam. dem. izvan parlamenta); ministar poljoprivrede i voda i privremeni zastupnik ministra agrarne reforme *Krsta Miletić* (rad.); ministar pošta i brzojava *Velja Vukčević* (rad.); ministar građevina *Nikola Uzunović* (rad.); ministar saobraćaja *Andrija Stanić* (rad.); ministar pravde *dr Edo Lukinić* (sam. dem.); ministar nar. zdravlja i privremeni zastupnik ministra socijalne politike *Slavko Miletić* (rad.); ministar financija *dr Stojadinović* (rad.); ministar za izjednačenje zakona *dr Marko Gjuričić* (rad.) Za podsekretara unutrašnjih poslova dolazi opet *Većeslav Wilder*, a za agrarnu reformu *dr Vlada Andrić*. Na dva nepopunjena ministarska imali bi doći *dr Srškić* i *Vasa Jovanović*.

Oko jedinstvenog fronta Opozicionog Bloka. Opozicioni Blok je izdao proglašene za narod, koji su potpisali Davidović, Korošec, Spaho, Maček i Nastas Petrović. Svi klubovi opozicije su uz ovaj zajednički izdali još i posebne proglas na narod. Svi predstavnici širega Bloka izjavili su se za to, da se stvori jedinstveni front Federalističkog Bloka i demokratske stranke protiv PP režima. Već se govori o zajedničkom istupu sa istom listom, gdje je to moguće, a u najgorem slučaju sa sporazumom. Vijest o sastavu PP izborne vlade u čitavoj zemlji, koja je sita svih tih vječnih kriza, intrigi i nasilja i već 6 godina vapi za konsolidovanjem ove države, primljena je s najvećim negodovanjem.

Bijeg Stjepana Radića. Na vijest o sastavu PP izborne vlade, kako javljaju novine, Stjepan Radić pobjegao u inozemstvo. Još se ne zna, da li je otputovao za Beč, Rijeku ili u Švicarsku. Svakako važno je znati, da je prema zagrebačkom „Hrvatu“ prije polaska izjavio, da je vijest o PP izbornoj vladi primio sa najvećim zadovoljstvom, jer da je time izvojsčio ono, što je htio.

Davidovičevci protiv ulaza u PP izbornu vladu. Pašić je upravo Davidoviću poziv, da sa svojim drugovima uđe u njegovu izbornu vladu. Svi Davidovičevci su se odlučno tome usprotivili i Pašiću na njegov poziv ovako odgovorili: „Demokratski klub zaključio je, da ne može primiti ponudu, koju ste mi učinili Vašim pismom. Mi nalazimo, da naša gladišta na Ustav nisu istovjetna, pošto naša stranka stoji na gladištu, da se

Ustav i parlamentarnost, koja je Ustavom proklamovana za osnovno načelo pravnoga poretka u našoj zemlji, moraju poštovati, dok već sam način, na koji Vi mislite obrazovati Vladu protiv parlamentarne većine, dokazuje, da Vaša stranka ne stoji na istom gladištu. Naš klub s toga razloga ne želi ni u kakvom obliku i ni u kojoj mjeri da uzima odgovornost za politiku, čiji bi izražaj bio vaš kabinet, ni za daljne posljedice te političke promjene. Osim toga naš je klub i inače protu sastavu jednog izbornog kabineta u ovom trenutku, pošto je skupština sposobna da radi, a na dnevnom su redu krupna pitanja, čiju su bitnost priznale sve stranke i koja je trebalo svršiti odmah i prije izbora. — Ljuba Davidović.“

Opoziv dalmatinskih velikih župana. Kako javlja splitsko „Novo Doba“, novi ministar unutrašnjih poslova u petak je brzojavno naredio, da veliki župani u Splitu i Dubrovniku moraju još istog dana predati urede najstarijem činovniku, što su oni i učinili. G. Stojanov u Splitu predao je ured g. vlad. savj. Pešiću, a g. Sikirić u Dubrovniku g. vlad. savj. Nikoliću-Kaeru.

Timotijevićeva izjava novinara. Nakon što je Timotijević vratio mandat Kruni, novinarima je dao ovu izjavu: „Sinoćnji odgovor radikalne stranke o ulasku u koaliciju donekle je zadovoljio izvjesne članove užega bloka, ali je jutrošnji uvodni članak *Samouprave* dao tome odgovoru takvo tumačenje, da su sve tri grupe užega bloka smatrale, da se time odbija sa strane radikala rad na započetom sporazumu između Srba i Hrvata i uslijed takvog shvaćanja i takvog tumačenja radikalne stranke treće točke mandata izašlo je nepodudaranje u mišljenjima, na kojima se koncentraciona vlada imala, da složi i kao posljedica toga prirodno je nastupilo vraćanje mandata Nj. V. Kralju.“

Slom „Jadranske Banke.“

Evo što o tome piše trščanski „Pučki Prijatelj“ od 30. pr. mj.:

„Toliko hvaljena „Jadranska Banka“ ili „Banca Adriatica“ opet je uzrokom našoj gospodarskoj nesreći. Pred par godina dočepala se više milijuna lira, ali ti milijuni joj nijesu nimalo pomogli. Mi smo to tada pravedno kritikovali. Zato nam se predbacivalo mnogo sa strane onih, koji su u Trstu vodili politiku, osuđivali

Padamo u tihu zaborav. Sanjarimo o golotinji naših dalmatinskih otoka, na kojima ipak imademo lijepih i romantičnih tačaka, kao što je Hvar sa svojom bujnom faunom, blagim podnebljem.

Korčula je zastupana sa par sredovječnih ulica, koje nas svojim živim bojama, mrkim sjenama, klasičnim stilom pilastara kuća sjećaju sredovječne Republike, kraljice mora, Venecije. Ipak harmonija nanižanih boja, dok nas sjeća prošlosti, podiže nas do realnosti, da je oslobođena naša domaća gruda.

Prizori uz more: valovlje, koje se propinje prema žalu, lada koja tu stoji čvrsta, baca nas u pomisao, kako je more važan faktor naše mlade i slobodne države za daljni razvoj iste. Sanjarimo o budućim našim džemijama, koje će biti obrana našega žala, a ujedno strah i trepet naših prekomorskih susjeda.

Crteži, škece, dekoracije prikazuju nam lijepe motive, kojima bismo morali resiti svoje kuće, škole, op-

Osnivanje Srpske seljačke stranke. Zadnji „Slob. Dom“ javlja: Predsjedništvo HRSS zaključilo je, da HRSS što prije u sporazumu sa srbijanskim seljačkim pravicima osnuje srpsku seljačku stranku i da sporazumno s njima počne u Beogradu izdavat i „Slobodni Dom“ ćirilicom kao glasilo srpske seljačke stranke.

Coolidge ponovno izabran predsjednikom. Na izborima u Americi dobio je ogromnu većinu dosadašnji predsjednik Coolidge (kao predsjednik) i Dawes (kao potpredsjednik). Izbori su protekli u najvećoj napetosti. Došlo je do mnogih sukoba i nasilja. Sve to nije pomoglo terorističkom udruženju Ku-Klux-Klan, koje je prema dosadašnjim vijestima svuda doživjelo poraz, tako da nijedan njegov kandidat nije izabran. Novine ovu sjajnu pobjedu Coolidgeovu pripisuju tome, što se na njegovoj listi nalazio Dawes, koji je sa uspjehom rješavao reparaciono pitanje u Evropi (poznati Dawesov nacrt), pak stoga uživa veliku popularnost u Americi.

Novi poraz liberala u Engleskoj. Neposredno poslije parlamentarnih provedeni su općinski izbori u Engleskoj. Labouristima je pošlo za rukom, da održe svoj posjed, dok su konservativni liberalima preoteli gotovo sve općine. Liberali su ovaj put doživjeli daleko veći poraz negoli pri parlamentarnim izborima.

Primirje u Kitaju. Kako javljaju iz Pekinga, vladu je sastavio Hang, pristaša generala Feng-Jug-Sanga. Ministarstvo vanjskih poslova preuzet će predsjednik bivše provizorne vlade, a financije Jung-Jang, pristaša francuskog guvernera Čang-Tso-Lina. Između generala Fenga i Vu-Pei-Fua nastavljuju se mirovni pregovori. Zaključeno je sad primirje, da se što prije mogu dovršiti ti pregovori.

Pretplatite se na „Nar. Stražu“

su nas i oni, koji vode zadrugarstvo.

Tada se reklo: Spasili smo „Jadransku Banku“, naš narodni zavod.

I eto nijesu prošle dvije godine, došao je novi — još gori slom. Banka je zatvorila svoje urede, jer nije mogla isplaćivati uložaka.

Nastradat će kod tog pojedinci hrvatske, slovenske i talijanske narodnosti, trgovačke tvrtke i društva.

Valja znati, da se za banku činila

ćinske domove, društvene prostorije, kazališta.

G. Majkovsky je žrtva boljševizma. U svojim radovima prikazuje nam tu borbu, idealiziranu energijom ljudskog uma, koji ne smije da stane pred poteškoćama, već mora da kroči naprijed do potpunije pobjede, slobode.

Posjetilac će u „Kamenolomu“ promatrati energiju ljudskog uma, koji svladava sve prirodne poteškoće i siječe, izvaljuje masivne blokove kamena. Priroda popušta pred „kraljem prirode“ — čovjekom.

Pejsaži iz Šibenika ugodno djeluju na svakoga građanina, koji će se u svom „Docu“ sjetiti davne davnine svog Krešimirovog grada. Šteta, da nam g. Majkovsky nije prikazao još par lijepih položaja našega grada, kao n. pr. pogled sa Šubićevca, osobito pri zapadu sunca, koje živom crvenom bojom rasvjetljuje ostrva ispred šibenske luke; Tvrdavu sv. Nikole, koja poput diva stravi na ulazu naše luke, a lav sv. Marka nad glavnim ulazom priča nam o neka-

silna reklama. „Edinost“ i „Istarska Rijec“ donasale su redovito oglase. Uplivni naši pravci lomili su za banku sulice i koplja. Sve to je prenamilo tisuće kogača, da se služe kod Jadranske Banke do časa tik pred slomom. Napose se služilo tim novčanim zavodom pučanstvu u Liburniji kod podružnice na Voloskom - Opatiji. Uslužnost uprave te podružnice našla je mnogo odaziva u pučanstvu.

Kako je došlo do sloma kod banke, koja je bila proglašena kao posredovni novčani zavod između Italije i Jugoslavije? Ta pred dva mjeseca je još najavila, da će uz druge velike talijanske banke nabaviti Jugoslaviji zajam od 600 milijuna. Kao glavni razlog sloma navada se, da nije nikad bila uplaćena dionička glavnica od 15 milijuna lira, nego je ostala samo na papiru.

No moralo je biti i drugih razloga, a od tih dolazi u prvom redu nepoštena uprava. Budući da je u upravi bilo članova i Slovenaca i Hrvata, odgovorni su za zavod sa njihovim talijanskim drugovima. Najmanje što bi bili morali učiniti jest: obavijestiti su morali u pravo doba javnost, da nije uplaćena glavnica od 15 milijuna lira. Naravski da je njihova dužnost bila također, da vode nadzor nad čitavom upravom. Zato su odgovorni za tu gospodarsku nesreću i oni. Odgovornim činimo nek zato i ostale naše narodne krugove u Trstu, koji se zvanično bave bankarstvom. Mi ne dvojimo o tome, da je bilo stanje banke poznato i pred par mjeseci. Dužnost bi njihova bila, da na shodan način obavijeste o to, me pokrajinu, koja ne može znati što se događa u Trstu, i koja je preko novina „Edinost“ i „Istarska Rijec“ bila upravo zavedena u tom pogledu.

Sve se propustilo. Samo kakva akademska općenita opomena u takvim slučajevima ne dostaje. Trebalo bi bilo govoriti jasnije: Taj zavod nije pouzdan, pozor!

Budući da su slomom Jadranske Banke udarene obje narodnosti u pokrajini bez ikakve krivnje ulagača, zato je dužnost vlade, da predusretne gospodarskoj propasti nevinih ulagača.“

Neposredni pregovori između sv. Stolice i Turske obzirom na školsko pitanje povoljno su zaključeni. Zatvorene škole će se otvoriti kao nove škole pod drugim imenima. Vjeronauk će se poučavati u posebnim školskim dvoranama, providenim križem ili također u dozvoljenim školskim kapelama.

UMJETNIČKA IZLOŽBA.

Pohodili smo izložbu gosp. *Ipolita Majkovsky*, brata Rusa. Pod dojmom smo ugodnog čuvstva, da je g. Majkovsky dobar slikar, koji, dok pripada francuskoj impresionističkoj struji, ipak nam je dao slika, na kojima se može da zaustavi naš pogled, a čuvstva oživljuju naše srce. Dok je naša moderna umjetnost rekao bih utopljena u najmodernije struje verzima, kubizma i t. d., sa pretjeranim crtama, katkada i nenaravnim bojama, dotle je g. Majkovsky moderan, ali ujedno *shvatljiv, ugodan, nježan*.

Njegove „*nature morte*“ sa vrućom koncepcijom, živahnim bojama, naravnim rasporedom prenašaju nas u carstvo prirode, koja je najbolja škola dobrog posmatrača.

Pejsaži iz Hvara odišu svježinom našega mora, miomirisom ružmarina, naranča i limuna te isti djeluju poput meleta na naše uzrujane nerve.

dašnjoj slavi Venecije; Kupalište „*Jadriju*“, koje se zadnjih godina lijepo razvija, te imade nade, da će se razviti u jedno moderno kupalište; Pad Krke sa svojim sniježnim plaitama, koja svojim šumom kroz vijekove sve do danas pjeva: „Lijepa naša domovino“; Otočić Visovac, mirni stan samostanaca, koji u svojim ćelijama prezrevši svijet Bogu služe.

U jednu riječ sa izložbe smo izašli sa čvrstim uvjerenjem, da će velika Rusija, ta kolijevka slavjanstva, gordo bdjeti nad slobodom naš južnih Slavena!

G. Majkovsky pokušao je da prebrdi ovaj most, što dijeli veliku Rusiju od malene Jugoslavije, od našeg mora. Unio je života u svoje koncepcije, te braću Ruse vabi na dalmatinske obale, gdje je sve živo sunče, vedro, a nas Dalmatince u veliku Rusiju, gdje je sve ledeno, maglovito, hladno, ali je „Vaskresenje“ blizu.

T. T.

Naši dopisi.

Silba-Sale, početkom studenoga.

Pastirski pohod.

Kroz cijeli prošli mjesec presv. biskup dr. Mileta obavio je pastirski pohod u dekanatima Sali i Silba. To je bio mjesec malih misija za ona dva dekanata. U mjesec dana obišao je 9 oloka sa 20 župa. Naporan je to trud, koji je moglo da svlada samo kreppo zdravlje i upravo apostolski žar presv. biskupa.

Prisutan sam bio u više župa jednog i drugog dekanata pri dolasku biskupa, pak sam se divio videći, kako su se župljani pojedinih župa najecali, da što svečanije dočekaju svoga pastira. Još je živa vjera kod naših otočana! U biskupu vide nasljednika apostola, koji dolazi k njima u Isusovo ime, da uči, liječi i tješi. Uprav je milnije bilo gledati, kako je narod hrlilo u crkvu. Dan pohoda bio je dan svečani, a crkve dupkom pune naroda. Pojava presv. biskupa: njegove blage riječi pri bodrenju i nauci, oštre pri žigosanju mana i poroka, na obranu svojih načela i svoje vjere. Kad su bili pročitan zaključci kongresa, elementarni obzir prema uvjerenju pojedinaca zahtijevao je, da se o pojedinome glasuje. Ali kad su sektarci poštovali slobodu i uvjerenje drugih? Ne znamo, po kojoj logici, iznesen bi prijedlog, da se glasuje *en bloc* o svih 40 rezolucija, i ako se neke kose sa vjerskim načelima, dakle s uvjerenjem mnogih učesnika, pa i s načelima i dostojanstvom samog učiteljstva. Uzaludni su bili protuprijedlozi. Sektarci i protivnici vjerske obuke ne popustiše. A tad? Čast onima, koji se odalečiše od tih sektaraca, koji svijesno ili nesvijesno klipsu za framesunima, dok moramo osuditi one, koji su slijepo glasovali s njima protiv svoga uvjerenja.

Ne! Svijetlost i tmine ne mogu skupa! Vrijeme je, da se bistri, tko je vjera, a tko je nevjera! Svijesno kršćanskom učiteljstvu nema više mjesta unutar Udruženja Jugoslavenskog Učiteljstva, gdje mu se ovako blate i gaze najsvjetlija vjerska čuvstva! Poput braće Slovenaca neka provedu odijeljeno vlastitu organizaciju!

Škola bez vjeronauka nije uzgojna ustanova, nego leglo pokvarenosti, a narod bez morala mora propasti. Zato tko je proti vjerskoj obuci u školi, mi ga moramo nazvati dušmaninom i izdajicom svoga naroda i svoje domovine, makar sve moguće lože na svijetu graknule na nas!

Povišena naknada porotnicima. Prema riješenju ministra pravde od 27. pr. mj. naknada za više troškove prehrane i prenoćišta za porotnike povišena je od 50 na 80 dinara počevši od 21. listopada t. g.

Česi o Šibeniku. Naš ljubljanski dopisnik šalje nam oktobarski broj centralnog glasila praškog velesajma uzoraka *Mezinárodní obchod a prumysl*, u kojem je dr. František Žižka napisao lijep članak o Šibeniku i njegovoj važnosti. Osobito je pisac oduševljen za trgovački, industrijalni i pomorski razvitak Šibenika, te veli, da

UČITELJSKA SKUPŠTINA.

3. t. mj., baš na *Mrtvi dan*, „Jugoslavensko Udruženje Učitelja“ šibenski Kotara održalo je svoju glavnu skupštinu, na kojoj se pokazalo, kako su *zamrli* ideali u narodnom učiteljstvu, koje je zaplovilo sektarskom strujom protivnika vjere i Crkve.

Od 82 člana prisustvovalo ih je 36(!), a u samom gradu ih ima toliko. Na dnevnom redu bilo je i pitanje, da se prime rezolucije učiteljskog kongresa u Dubrovniku.

Prelazeći preko govora predsjednika i samopohvale tajnika i blagajnika upravi sa žalošću napominjemo nekorektni i sektarski postupak pri glasovanju o dubrovačkim rezolucijama.

G. predsjednik izvješćujući o dubrovačkom učiteljskom kongresu spomenuo je solidarnost i *ljubav*, što ju je ondje pokazalo učiteljstvo, ali pristranosti, mržnje i bjesomućnih ispada proti vjeri nije spomenuo, pa niti napadaja na kolege, koji ustadoše na obranu svojih načela i svoje vjere.

Kad su bili pročitan zaključci kongresa, elementarni obzir prema uvjerenju pojedinaca zahtijevao je, da se o pojedinome glasuje. Ali kad su sektarci poštovali slobodu i uvjerenje drugih? Ne znamo, po kojoj logici, iznesen bi prijedlog, da se glasuje *en bloc* o svih 40 rezolucija, i ako se neke kose sa vjerskim načelima, dakle s uvjerenjem mnogih učesnika, pa i s načelima i dostojanstvom samog učiteljstva. Uzaludni su bili protuprijedlozi. Sektarci i protivnici vjerske obuke ne popustiše. A tad? Čast onima, koji se odalečiše od tih sektaraca, koji svijesno ili nesvijesno klipsu za framesunima, dok moramo osuditi one, koji su slijepo glasovali s njima protiv svoga uvjerenja.

Ne! Svijetlost i tmine ne mogu skupa! Vrijeme je, da se bistri, tko je vjera, a tko je nevjera! Svijesno kršćanskom učiteljstvu nema više mjesta unutar Udruženja Jugoslavenskog Učiteljstva, gdje mu se ovako blate i gaze najsvjetlija vjerska čuvstva! Poput braće Slovenaca neka provedu odijeljeno vlastitu organizaciju!

Škola bez vjeronauka nije uzgojna ustanova, nego leglo pokvarenosti, a narod bez morala mora propasti. Zato tko je proti vjerskoj obuci u školi, mi ga moramo nazvati dušmaninom i izdajicom svoga naroda i svoje domovine, makar sve moguće lože na svijetu graknule na nas!

Povišena naknada porotnicima. Prema riješenju ministra pravde od 27. pr. mj. naknada za više troškove prehrane i prenoćišta za porotnike povišena je od 50 na 80 dinara počevši od 21. listopada t. g.

Česi o Šibeniku. Naš ljubljanski dopisnik šalje nam oktobarski broj centralnog glasila praškog velesajma uzoraka *Mezinárodní obchod a prumysl*, u kojem je dr. František Žižka napisao lijep članak o Šibeniku i njegovoj važnosti. Osobito je pisac oduševljen za trgovački, industrijalni i pomorski razvitak Šibenika, te veli, da

Gradske vijesti.

Šibenik ima luku, koja je jedna od najljepših u Jugoslaviji. Pisac ističe šibenske industrijalne produkte i veliku trgovačku važnost našega grada.

Porota. 4. t. mj. održana je rasprava protiv Pavla Šakića iz Tinja radi zločina ubojstva, jer je isti u prepirci udario štapom pk. Drača Milu tako jako, da je isti već sutradan radi zadobivenih rana umro. Bio je osuđen na 2 godine i po teške tammice. — 5. t. mj. bila je rasprava protiv Ivana Trubića iz Dobrinja (Krk), jer je isti u društvu sa Trubić Vinkom provalio u dućan Josipa Fugošića te mu pokrao 25.000 dinara i 500 lit. raznog pića. Osuđen su na 2 godine teškog zatvora. — 6. t. mj. održana je rasprava protiv Vanjak Andra Ivina iz Sukošana, koji je usmratio kuburom Mira Vanjak Stipina. Osuđen je radi prekraćenja nužne obrane na 10 mjeseci zatvora. — 7. t. mj. održala se rasprava protiv Fancini Nikole iz Paga radi toga, što je kao poštanski poslužnik otvorao preporučena pisma iz Amerike i krao dolare. Porota je optuženika riješila radi krađe, a kažnjen je na dva mjeseca zatvora radi prekršaja listovne tajne.

Umjetnička izložba g. Majkovsky-a bila je dobro posjećena. Šibenci su se pokazali, da znadu cijeniti umjetnost. Otkupljeno je 17 slika. G. Majkovsky je ostao potpuno zadovoljan koliko moralnim toliko materijalnim uspjehom svoje izložbe, pak na polasku ovim putem izražuje svoju zahvalu građanstvu.

Koncert gđice O. Javor. 6. o. mj. ova je virtuoskinja na klaviru držala u kinu „Tesla“ vrlo birani koncert od komada, koji zahtijevaju duboko shvaćanje i perfektnu tehniku. Suiviše je govoriti o uspjehu majstorice, koja je odsvirala ovako duge komade napamet i najboljim raspoloženjem. Na programu je bila Bachova Toccata i Fuga, Beethovenova Sonata op. 27, br. 2, Chopinova Etide op. 25, br. 7, Mussorgskyeva Slike sa jedne izložbe, Faureov Nonturno des dur, Debysyjsjva Potopljena Katedrala i Minstrel i Lisztova Rapsodija br. 2. Dakle svi auktori, prvi muzični geniji. Nama je bio neobični muzeični užitat čuti one Slike Mussorgskyeve, u kojima se zrcali raznovrsnost i dubina ruske umjetne glazbe, predstavnika moderne francuske muzike G. Faürera sa Nokturnom, te osnivača muzičnog impresionizma M. Debysyja sa svojom Potopljenom Katedralom, istina naš grad ne dava dovoljno publike za komornu glazbu, ali bi se ona mogla i tome priviknuti, a osobito mladi ljudi i diletanti, kojih hvala Bogu, ne fali ni u našem gradu. Zahvaljujemo g.đici O. Javor, što ona ipak ne odustaje od svog idealizma, nego ustrpljivo radi na odgoju ne samo svojih pitomaca, nego i publike.

K. S.

Skupština udruge stanara i podstanara. Prošle nedjelje održana je u dvorani Hotel „Krk“ skupština Udruge, koja je bila dobro posjećena. Skupštinu je otvorio g. Buzolić, pred-

sjednik promicateljnog odbora. Na skupštini je izabrano 30 vijećnika, koji će birati predsjednika. Delegat splitske Udruge dr. Jeličić u lijepom govoru opširno je izvjestio skupštinare o radu III. kongresa stanara u Beogradu.

Proslava. Prošlog četvrtka su srednoškolski zavodi imali praznik radi proslave 45. godišnjice književnog rada g. Branislava Nušića, o kojemu je daštva govorio g. prof. Triva. Istom prigodom progovorio je g. direktor Ježina o blagpk. Sienkiewiczzu.

Žrtve sukoba u Novigradu. Prošle nedjelje su dovedena u bolnicu dva seljaka iz Novigrada, koji su bili ranjeni u zadnjim sukobima između Radićevaca i Jugoslavenske nacionalne omladine. Prvi je Perkota Mirko, koji je nožem ranjen u ruku. Drugi Dragutin Oštrić ranjen u rame te ujedno mu je slomljeno jedno rebro. Stanje je prvoga povoljno, dok je drugi u ozbiljnoj opasnosti, jer mu se razvila i resipilja.

Policijska kronika. Državno je redarstvo osudilo na 14 dana zatvora nekoliko mladaraca, koji, jer su previše zavirili u „bukaru“, su bućili, dok su susjedi mirno spavali! — Što bismo imali kazati o jednoj gostinji, u kojoj se u 10 sati uvečer javno i glasno pjevalo: „Sa seljaka ne daj me, majko..... Seljak danju zemlju kopa... Noću tude žene.....“? Ipak je dežurni mogao i ovo čuti!

Općinsko je redarstvo kaznilo nekoliko seljaka, koji su bacali na ulicu drop iz svojih konoba. — Kažnjeno je nekoliko piljarica, jer nijesu imale izložene cijene životnih namirnica. — Kažnjen je jedan kočijaš, jer je mučio životinje. Tako valja! Dok bude sjedio u hladu, barem će otpočiniti njegovi konji. — Oglobljene su neke osobe, jer su bacale nečist na ulicu itd.....

U fond lista darovao je don Ivo Tadić (Vrnsnik) din. 10. Uprava zahvaljuje.

„Wilsonova loža“. Prošle sedmice jednog jutra na plokati sv. Jakova osvanula je malovidna tablica sa crnim obrubom i natpisom „Wilsonova loža“. Građanstvo se začudilo. Mjesto ukusne mramorne ploče gleda ukavnu tablicu. Čemu riječ „loža“? Hoćemo li je i dalje bašfiniti od slavne Serenissime u znak našega robovanja? Riječ „loža“ znači zgradu, pak je neumjesno njom zvati plokatu ili gospodski trg. Dakle dolje s takvom tablom!

Škrlet. U našem je gradu prestao škret. Još imade tri osobe u privatnim kućama u stanju ozdravljenja. U osamici bolnice još su izolirane samo tri osobe.

Hajka. Prošle nedjelje održalo je mjesno „Lovačko društvo“ hajku u predjelu „Guduća“ (Prokljansko jezero). Hajci je sudjelovalo oko 50 osoba. Hajka je bila veoma zanimiva, i ako se nije ustrijeljilo nego samo 4 zeca i jedna lisica. Lovci su veselo sproveli jedan dan, a osobito je bio zanimiv objed na otvorenom polju!

Premještanje. Don Mato Hailo, vojni svećenik ratne mornarice, premješten je u Boku-Kotorsku u Tivat te je dodijeljen III. pomorskoj obalnoj komandi. Na njegovo mjesto dolazi vojni svećenik N. Pindulić. Našem don Mati želimo sretan put, dok žalimo, da ga gubimo iz svoje sredine!

Novi kapelnik. S 1. t. mj. nastupio je službu novi kapelnik naše „Šibenske Glazbe gosp. Andre Sentinella. Dosad je bio kapelnikom u Trogiru. Dobri glasi pričaju nam, da je vrsna sila, te mu želimo najbolji

Već 38 godina je
SARGOV
KALODONT
ZUBNI KREM
nesumnjivo dobar!

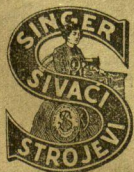
uspjeh. Učio je na Konservatoriju u Zagrebu ikod g. Hrazdیره u Splitu, a ne kod g. Hatzea, kako smo netočno izvjestili u prošlom broju. Dosadašnji kapelnik Karlo Pech ostaje i dalje u gradu, te se posvećuje privatnom instruiranju.

Plemenito djelo. Gosp. Mate Alfier iz Zlarina, građevni poduzetnik, poklonio je 1000 dinara „Uboškom Domu“. Na ovom lijepom daru i pripomoći ovoj humanitarnoj ustanovi. Uprava najljepše zahvaljuje moleći i druge imućnike, da se ugledaju u ovaj lijepi primjer gosp. Mate Alfiera.

Pojav na nebu. U četvrtak, 9. t. m., prijatljivi neba, čim su u sumraku vidjeli planet Mars, opazili su, da je za nađe oko u neobičnoj blizini mjeseca i da u istom pravcu sa istočne strane prati rasvijetljenu desnu polovicu prve četvrti mjeseca. Na 9-10 sati, kad je mjesec bio najjužnoj strani neba, Marsa se nije više opažalo. Nakon uprav jednog sata opet se ukazao sa zapadne strane mjeseca u dosta bljedom svjetlu. Za čitavo ovo vrijeme oko mjeseca bio je veliki kolobar. Ovo je prava slika motrioca, koji prati pojava na nebu, a ne i na zemlji kao šibenski dopisnik „Novog Doba“, koji vidi na zapadu ono, što drugi vide na jugu.

Domaće vijesti.

† **Dr Josip Lang.** U Zagrebu na blagdan Sviju Svetih umro je biskup dr Josip Lang. Njegova se smrt duboko kosnula čitavog Zagreba, jer je kao čovjek sveta života bio opće štovani i ljubljen, kao što se to najbolje vidjelo na sprovodu. Sve, što je imao, dijelio je siromasima, tako da je umro kao najveći siromah. Čitavi njegov život bio je život jednoga sveca: proživio ga je u molitvi i najstrožoj pobožnosti. Kad je išao ulicom, svakoga bi on prvi pozdravio. Prema svakomu je bio ljubazan. Za svaku katoličku stvar se svom dušom brinuo. Bio je predsjednikom Hrv. Kat. Nar. Saveza još od njegova osnutka (1913.), pak je eto i umro baš na Dan katoličke akcije. Rodio se 1857. u selu Lepšiću kod Ivanićgrada. Bogoslovne je nauke svršio u Rimu. Bio je dugodišnjim duhovnikom i rektorom u zagrebačkom bogoslovnom sjemeništu. 1915. g. bio je posvećen za biskupa. Dosta je knjiga napisao asketskog, apologetskog i odgojnog sadržaja. Zadnja mu je želja bila, da bi Hrvat katolici što prije došli do svoga katoličkog dnevnika. U utorak mu je priređen upravo veličanstveni sprovod. Duša mu se raja nauživala!

SINGER šivači strojevi

priznati su kao najbolji na svijetu.

Podružnica: ŠIBENIK Široka ulica.

ROLLOA

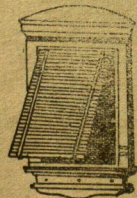
u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta
žaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike, Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dostijeva ul. 51.

Obnovljena Leonova tiskara u Splitu. Hrvatskoj Tiskovnoj Zadruzi u Splitu pošlo je za rukom, da usred grada nađe i uredi prostorije za svoju Leonovu Tiskaru, koja je nastradala prigodom požara u siječnju ove godine. Tiskaru je i knjigovežnicu novo opremila najmodernijim strojevima, tako da je ona danas prvorazredno poduzeće svoje vrste. Tiskara se nalazi na Poljani Grgura Ninskoga u prizemlju kuće sv. Filipa. Prošlih dana presv. biskup dr Bonefačić obavio je blagoslov novih prostorija i strojeva Leonove Tiskare.

Književnost i umjetnost.

Hrvatsko sokolstvo s katoličkog stajališta. (Interkonfesionalizam.) Izišla je iz štampe ova prigodna knjižica, koja osvjetljuje s čisto objektivnog gledišta rad i prosvjetni program tako zvanog hrvatskog sokolstva. Utrduju se činjenice, koje čitavim primjerima iz života osvjetljuju objektivno gledište, s koga se polazi. Ovu knjižicu treba da nabave svi, koji žele da se upute u važna pitanja našeg prosvjetnog organizovanja. Naručuje se uz cijenu od 5 Din. bez postarjne kod M. Lehpanera - Zagreb, Kaptol 27. Kod narudžbe od 10 komada šalje se jedanaesti besplatno, a kod narudžbe od 25 komada daljnjih 5 besplatno.

Burza.

Zadnji tečaj na zagrebačkoj burzi bio je za:

Dolar u čeku Din 68.875
Liru tal. u čeku Din 300.
" " u papiru Din 2.98
Frank francuski Din 3.60
" švajcarski Din 43.335
Česke krunice Din 2.0675
Napoleone Din 270.

Međusobno osiguravajuća zadruga (Vzajemna zavarovalnica) u Ljubljani

Podružnica Split

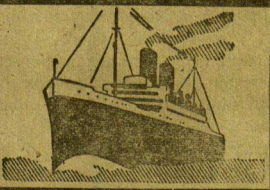
javlja poštovanom općinstvu, da je poslovne prostorije prenijela u Ulicu XI. Puka „Villa Peran“.

Prima požarna, kao i životna osiguranja u svim kombinacijama. Osiguranja miraza djece, te osiguranja crkvenih zvonova proti rasplakuću uz veoma povoljne uvjete, a eventualne štete isplaćuje najkulatnije.

Agilne akvizitere, putnike i zastupnike namješta uz visoke provizije, eventualno i po pogodbi.

Iz Šibenika za Australiju

cijela opskrba i put za Lira Šterlinga 27.—
(oko Dinara 8.600.—) Putovanje početkom
decembra. — Obavijesti daje
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

Cosulich Line

Odlasci parobroda:

„Francesca“

za SANTOS i RIO de JANEIRO
(Brazilija), kao i BUENOS AIRES

(Argentina) polazi iz domaće luke SPLIT dana
19. NOVEMBRA 1924.

„Belvedere“

„ novo uređeni parobrod na
naftu. Putuje iz SPLITA
za SANTOS, RIO de JANEIRO
(Brazilija), te BUENOS AIRES (Argentina), dana
4. DECEMBRA 1924.

Svi putnici iz sjeverne Dalmacije imaju se prijaviti u Šibeniku poslovnici naše Agencije (J. Jadronja) gdje će dobiti sve potrebne upute i vozne karte iz Šibenika do luke određenja.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

J. G. Drašković

Telefon 24-98. **Zagreb** Cesta „B“ br. 3.

AGENCIJA U ŠIBENIKU: **JOSIP JADRONJA.**

Filijale u BEOGRADU, Balkanska ulica 25 te zastdstva u LJUBLJANI, SUŠAKU, SPLITU, METKOVIĆU, u GRUŽU i VELIKOM BEČKEREKU.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlasita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospodar
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.